

EXTREME BEETHOVEN

Integralna izvedba violinskih sonata Ludwiga van Beethovena

Uz 190. obljetnicu smrti i
u susret 250. obljetnici rođenja Ludwiga van Beethovena

2017. Zagreb – Dubrovnik – Rovinj – Opatija (Hrvatska)
2018. Tokyo – Nagoya – Kyoto – Kamakura – Matsumoto (Japan)

Goran Končar, violina (Hrvatska)
Sadakatsu Tsuchida, klavir (Japan)

Sonata in C major no. 1 op. 12	20:00
Allegro con brio	
Tema con variazioni: Andante con moto	
Rondo: Allegro	
Sonata in A major no. 2 op. 12	18:00
Allegro vivace	
Andante, più tosto allegretto	
Allegro piacevole	
Sonata in E flat major no. 3 op. 12	18:00
Allegro con spirito	
Adagio con molta espressione	
Rondo: Allegro molto	
Sonata in A minor no. 4, op. 23	19:00
Presto	
Andante scherzoso, più allegretto	
Allegro molto	
Sonata in F major no. 5, op. 24	22:00
Allegro	
Adagio molto espressivo	
Scherzo: Allegro molto	
Rondo: Allegro ma non troppo	
Sonata in A major no. 6, op. 30	22:00
Allegro	
Adagio molto espressivo	
Allegretto con variazioni	
Sonata in C minor no. 7, op. 30	26:00
Allegro con brio	
Adagio cantabile	
Scherzo: Allegro	
Finale: Allegro; Presto	
Sonata in G major no. 8, op. 30	18:00

Allegro assai	
Tempo di minuetto, ma molto moderato e grazioso	
Allegro vivace	
Sonata in A major no. 9, op. 47, Kreutzer	38:00
Adagio sostenuto – Presto	
Andante con variazioni	
Presto	
Sonata in G major or. 10, op. 96	27:00
Allegro moderato	
Adagio espressivo	
Scherzo: Allegro - Trio	
Poco allegretto	

Koncerti u Hrvatskoj 2017.

6.-7. svibnja	Opatija
11.-12. svibnja	Zagreb
13.-14. svibnja	Rovinj
16.-17. svibnja	Dubrovnik

Beethovenova ljubav prema komornom muziciranju rodila se prvenstveno željom za druženjem i zajedničkim muziciranjem s prijateljima, i naravno, vlastitom sposobnošću muziciranja i poznavanjem svojstava niza instrumenata. Međutim, njegova fascinacija zvukom violine i klavira rezultirala je nekim od najbriljantnijih djela sveukupnog glazbenog repertoara.

Prve tri sonate op.12 (1-3) nastale su u razdoblju od 1797. do 1799. u vrijeme kad je nezadovoljan svojom podukom kod J. Haydna dogovorio svoj daljnji nauk kod Salieria kojemu je te tri sonate i posvetio.

U prvom stavku **1. sonate** *Allegro con brio* prisutne su mladenačka nada i strast te beskompromisni odnosi toliko karakteristični za Beethovena. U *Temu s varijacijama: Andante con moto* ta unutarnja snaga iako mladenačka već ima sve naznake kasnijeg zrelog umjetničkog razdoblja, da bi u trećem stavku *Rondo: Allegro* na površinu izbile virtuoznost i nagle dinamičke promjene. **2.** je **sonata** prepuna svjetla te kroz posvetu Salieriju u prvom stavku *Allegro vivace* dominira groteska, strast, virtuoznost na rubu poruge i beskonačna mladenačka energija. U drugom stavku *Andante, più tosto allegretto* uvodi tematski motiv života i njegova naličja te prvi put uvodi morendo koji ukazuje na kasnije opuse. Nakon morenda treći stavak *Allegro piacevole* donosi plesni materijal naglih dinamičkih promjena koji rađa novu životnu snagu. Za **3. sonatu** možemo reći da je prva velika sonata i to u ključnom Beethovenovu tonalitetu es-duru. *Allegro con spirito* odražava svečano veličanje humanog i duhovnog u čovjeku kao središta univerzuma. U stavku *Adagio con molta espressione* prisutan je odraz duboke fascinacije i posvećenosti glazbi Johanna Sebastiana Bacha, dok u trećem stavku *Rondo: Allegro molto* navješta romantične elemente u glazbi.

Potpuno kontrastne sonate op. 23. i op. 24. pisane su kao par 1801. s namjerom da se objave u zajedničkom izdanju, a posvećene su grofu Moritzu von Friese tadašnjem meceni L. van Beethovena. **4. sonata** op. 23. već je odraz zrelog umjetničkog razdoblja koje se u *Prestu* iskazuje dominantnom prisutnošću brzih i energičnih promjena kao rezultata znalačkog pristupa glazbi. *Andante scherzoso, più allegretto* jedan je od prvih stavaka koji pokazuju. Beethovenov odnos prema vremenu u glazbi kojim se violina i klavir neprestano poigravaju. Virtuozni *Allegro molto* ponovno donosi nagle promjene dinamika da bi završetak vodio u potpuno utonuće u san. **5. sonata** zbog svjetla kojeg donosi nakon Beethovenove smrti nazvana *Proljetnom*. *Adagio molto espressivo* uvodi nas u jedan potpuno novi i obuhvatniji svijet u kojem se Beethoven neprekidno pita zašto su ljudi skloni kompromisima? *Scherzo: Allegro molto* uvodi nas u završni svjetli (proljetni) *Rondo*,

Tri sonate op. 30 nastale su 1801.- 02. te su posvećene ruskom caru Aleksandru I. Prva od njih **6. sonata** iako pisana u svjetlom A-duru, pokazuje skladatelja koji negira upravo tu svjetlinu i virtuoznost violine. Nakon vedre prve teme drugu temu donosi u c-molu i potpuno je zastrašujuća, nadvijena oblacima i sudbinska kao i sam tonalitet. U drugom stavku *Adagio molto espressivo* jednu od najljepših glazbenih tema prekidaju gotovo brutalne dinamičke promjene. Morendo kojim završava ovaj stavak inspiracija je cijelom nizu skladatelja sve do današnjeg vremena. I samo je Beethoven smogao snage da nakon morenda u završenom *Allegretto* teme s varijacijama, poput feniksa rađa novu nadu. Ova je sonata ujedno i zadnja od mladenačkih sonata koje odišu nadom i vjerom mladog čovjeka u humanost.

Početak novog životnog razdoblja započinje **7. sonatom** u skladatelju možda najbližem tonalitetu, c-molu. U *Allegro con brio* nostalgična prva tema u potpunosti je oprečnosti s odrešitom drugom temom prepunom virtuoznih prijelaza. Sudbinska sonata – da je samo nju napisao bilo bi nam potpuno jasan cijeli glazbeni Beethovenov put.

Izrazito rastuća dramatika u drugom stavku *Adagio cantabile*, na taj je način prisutna još samo u 5. Simfoniji. Završetak je ponovno u odlazećem morendu, koji kroz *Scherzo* ponovno raste do *Finala*, možda jednog od najbrutalnijih od svih Beethovenovih finala, zadnji u kojem je još vodio unutarnju bitku sa samim sobom i u kojem pomalo odustaje od nade.

8. sonata u prvom stavku *Allegro assai* plesnom lakoćom i bez ikakvog nametanja donosi najljepše glazbene motive, ali uz to ne dopušta uljuljkivanje u romantičnost. *Tempo di minuetto* ponovno u plesnom ritmu, karakter kojeg razbija žestokim dinamikama u odnosima instrumenata, pogotovo prema kraju kad najavljuje *Scherzo*. Završava virtuosnim *Allegrom* izrazitih dinamičkih prijelaza koji je izvršio ogroman utjecaj na skadatelje kasnijih razdoblja.

9. sonata danas poznata zbog posvete kao *Kreuzerova sonata*, nastala je 1803. Originalno, ova je sonata bila inspirirana britanskim violinističkom virtuosom kojeg je Beethoven obožavao, Georgeu Bridgetoweru. On ju je zajedno s Beethovenom i prouzveo čitajući s lista. Kad su se odmah nakon koncerta razišli zbog različitih mišljenja o djevojci, Beethoven je izbrisao posvetu i namijenio je jednom od najpoznatijih violinista tog vremena Rodolpheu Kreutzeru.

*I sam je Beethoven bio svjestan da ovo više nije komorna glazbe već je dostigla status koncerta za violinu započevši gotovo herojskim naglaskom na violini solo. Postupan rast motivičkog materijala u oba Presta rezultirao je nevjerojatnim uzbuđenjem tako da je i sam Kreutzer izjavio da je skladba "nevjerojatno nerazumljiva". Uvodni Adagio nosi ogroman unutarnji naboj i daje pečat cijeloj sonati. Takav odnos preuzet će kasnije svi veliki romantičari. To je prva sonata koje se kao takva našlo na koncertnom programu u cijelosti, te njome zapravo započinje razdoblje komornih koncerata - recitala kakve ih danas poznajemo. Djelo je inspiriralo i L. N. Tolstoja za novelu *Kreuzerova sonata*. Danas ta sonata predstavlja vrhunac svega što je Beethoven napisao za violinu.*

Završna **10. sonata** op. 96 nastala je desteljeće kasnije od predhodne sonate 1812. Pokazuje gotovo potpunu eteričnost vjerojatno kao rezultat nastanka pod jakim utjecajem elegantnog violinističkog stila Francuza Pierre Rodea koji ju je prouzveo zajedno s Beethovenovim učenikom R.J.J. Rainierom kojem je i posvećena. Mogli bismo je nazvati pastoralnom sonatom u kojoj se Beethoven potpuno okreće od vjere u ljude prema vjeri u prirodu. Tema u *Allegro moderatu* lišena je svih virtuoznosti te okrenuta prema unutarnjem smirenju i pomirenju sa životom. *Adagio espressivo* potpuno je posvećen ljepoti i izražajnošću koja je u ovom stavku dostigla vrhunac blizak 5. klavirskom koncertu. Suzdržanu unutarnju dramatiku *Scherzo* slijedi želja za potpunom ljepotom koja eskalira u *Triju*. Završni stavak odlikuje jedna od najpoetičnijih Beethovenovih tema u kojoj nalazimo elemente gotovo svega što je do tada napisao. To je sukus i finale svih odnosa čovjeka koji je već s one strane života, ali i dalje ne odustaje i bez kompromisa stvara i na samom kraju. To je glazba koja već *pripada nekom drugom vremenu!*

GORAN KONČAR, violina

Goran Končar, jedan od najistaknutijih hrvatskih violinista, studirao je na Muzičkoj akademiji u Zagrebu kod Martina Barića i Josipa Klime, a magistrirao 1978. u razredu Leonida Kogana na Konzervatoriju *Čajkovski* u Moskvi. Usavršavao se kod Maxa Rostala u Bernu i Henryka Szerynga u Ženevi, te potom kod Yfraha Neamana u Londonu čiji je asistent od 1981.- 83. na *Guildhall School of Music*.

Od 1988. profesor je na *Muzičkoj akademiji sveučilišta u Zagrebu*. Drži majstorske tečajeve u Madridu, Berlinu, Torinu, Milanu, Sidneyu, Tokyu, Pekingu, Stellenboschu i drugdje. Godine 2004. pokreće LAUS ljetnu akademiju u Dubrovniku zajedno s najvećim svjetskim violinističkim imenima (Zakhar Bron, Viktor Tretyakov, Dmitry Sitkovetsky, Leonid Sorokow).

Međunarodnu solističku karijeru započeo je 1982. gostujući u većini europskih zemalja, SAD-u, Japanu, Koreji i Izraelu.

Od 1984. do 1994. bio je koncertni majstor *Royal Philharmonic Orchestra* u Londonu, *Simfonijskog orkestra Hrvatske radiotelevizije* i *Zagrebačke filharmonije*. Koncertirao je s uglednim orkestrima i dirigentima diljem svijeta.

Dobitnik je prvih i posebnih nagrada na državnim natjecanjima u zemlji, nagrade *Glazbeni život* u Moskvi (1980.) za izvedbu *Koncerta za violinu i orkestar* Dmitrija Šostakoviča, prve nagrade na Međunarodnom natjecanju u Bratislavi (1984.) te drugih visokih priznanja. U popisu nagrada osobito se ističe Nagrada *Vladimir Nazor* (2006.).

U svojoj solističkoj i pedagoškoj praksi uz standardni violinistički repertoar, posebno je posvećen interpretacijama djela Johanna Sebastiana Bacha (Solo sonate i partite), Mozarta i Beethovena te skladatelja 20. stoljeća (jedan od rijetkih violinista koji je odsvirao sva djela D. Šostakoviča za izvedbu kojega je bio prvi stranac koji je osvojio rusku nagradu).

Posebnu pozornost posvećuje izvedbi klasika 20. stoljeća (B. Bartok, B. Martinu, S. Gubajdulina, A. Nilsson, K. Goldmark) te suvremenim djelima zbog čega mu niz skladatelja posvećuje kompozicije (Boris Papandopulo - čija je također sva djela odsvirao, kao i Milka Kelemena, zatim Giuseppe Gavazza, D. Holloway, Ivo Malec, Davor Bobić, Dalibor Bukvić, Anđelko Klobučar, Igor Kuljerić i drugi).

Prvu mu je ploču izdao EMI 1984. u Londonu, a snima za BBC, CBS, France Musique, HRT te druge radijske i televizijske postaje. Croatia Records je objavila jednu od rijetkih integralnih izvedbi solo violinskih sonata Eugène Ysaëya.

Od 1987. do 2012. vodi **Zagrebački kvartet** te punih četvrt stoljeća svoje umijeće i umjetnost ugrađuje u postojanje ovog najdugovječnijega, ne samo hrvatskog već i europskog komornog sastava. **Zagrebački kvartet** osnovan je daleke 1919. godine i gotovo čitavo stoljeće temelj je tradiciji komornog muziciranja u Hrvatskoj, a u toj je tradiciji Goran Končar sigurno jedna od stožernih ličnosti. U tom razdoblju održao je preko 2000 koncerata, a pod njegovim vodstvom *Zagrebački kvartet* preko 1000 koncerata, nastupao je na svim kontinentima u najpoznatijim svjetskim koncertnim dvoranama, te surađivao s velikim brojem hrvatskih i inozemnih solista. Praizveo je većinu djela hrvatskih skladatelja pisanih za gudački kvartet, te objavio 15 nosača zvuka. Ne treba zaboraviti niti za djelatnost *Kvarteta* rješavanja možda ključnog problema, a to je prostor za rad. Uz pomoć Grada Zagreba 2007. Zagrebački kvartet je dobio i svoj *Studio* u Ilici 31a. Pod njegovim vodstvom *Zagrebački je kvartet* izveo sve Šostakovičeve,

Beethovenove, Mozartove, Prokofjeve, Janačekove, većinu Haydnovih kvarteta te sve klavirske kvintete.

U svom profesionalnom djelovanju posebnu pažnju posvećuje proučavanju zvuka povijesnih instrumenata kao i osvještavanju vrijednosti tonskog drveta iz Hrvatske i Bosne od kojeg su izrađivani najvredniji instrumenti.

U želji da promovira hrvatske graditelja gudačkih instrumenata 2005. inicirao je osnivanje *Udruge profesionalnih graditelja i restauratora gudačkih instrumenata Hrvatske*. Udruga je okupila graditelje gudačkih instrumenata koji su nastavili tradiciju hrvatskih graditelja Franje Kresnika, Franje Šnajdera, Julija Penza, Ivana Husa i Rudolfa Slokovića. Osnovana s ciljem promicanja znanja i vještina gradnje i restauracije svih gudačkih instrumenata, promicanja hrvatskih graditelja i restauratora kao i savjetovanja mladih glazbenika u odabiru kvalitetnih gudačkih instrumenata. Inicijator je i pokretač festivala posvećenog opusu Franje Kresnika pod nazivom *Čovjek koji je čitao violine*.

Danas svira na instrumentu **Gaetana Guadagninia** iz 1810. godine.

SADAKATSU TSUCHIDA, glasovir

Rođen je 1975. u Tokyu (Japan). Klavir počinje učiti već sa četiri godine u Yamaha Music School. Diplomirao je najvišim ocjenama 2000. na moskovskom konzervatoriju, te dvije godine kasnije završava postdiplomski studij na istom konzervatoriju. 2003. osvaja 1. mjesto na Racmaninov International Music Competition u Moskvi kao prvi u povijesti pobjednik koji nije ruskog podrijetla. 2004. dobiva posebno priznanje za uspješnost od gradonačelnika Perma. Potom se 2005. vraća u Japan.

Klavir je studirao kod Yukiko Konishi, Harumi Sakata, Masako Kanematsu, Aleksandr Mndoyants i Victora Merzhanova, te komorno muziciranje kod M. Kravchenka, A. Bonduryanskya, te dirigiranje sa E. Kustovsky.

Za vrijeme boravka u Rusiji održao je recitale i koncerte u Velikoj dvorani i Rahmanjinov dvorani moskovskog konzervatorija kao i u drugim gradovima - Tambov, Izhevsk, Perm', Voronezh, Omsk, Vologda, Kislovodsk, Tula, Belgorod, Kaliningrad, Khabarovsk, Birobidzhan.

Nastupao je u Bangkoku, Zagrebu, te diljem Japana - Tokyo Culture Hall, Casals Hall, Yokohama Minato-Mirai Hall, Nerima Cultural Center Hall, Machida Civic Hall, Narashino Culture Hall, Hadano Culture Center, Miyagi Kenmin Hall.

Svirao je s nizom orkestara poput Bolshoi Symphony Orchestra, Moscow Symphony Orchestra, Symphony Orchestra of Russian Defense Ministry, Yaroslavl' Symphony Orchestra, Omsk SO, Tambov SO, Minvod SO, HRT Croatia Broadcast Symphony Orchestra, Hadano Civil Symphony Orchestra, Machida Philharmonic Orchestra, Oeodo Symphony Orchestra, Aizuwakamatsu Civil Symphony Orchestra, Kamakura Symphony Orchestra, Kooriyama Civil Symphony Orchestra, Fuji Philharmonic Orchestra pod idirgentskim vodstvom V. Fedoseeva, Kochneva, Annavavtdova, Shestakova, Vasikieva, Dyachenka, Tablika, Khlilova.

Snima i objavljuje CD-ove za razne izdavače od kojih treba posebno istaknuti *24 preludija Sergeja Rahmanjinova* (Musik Leben, 2006.) te *Sadakatsu Tsuchida Piano Best Selection* (URF 2016.). Predaje na Shokei Gakuin University, Miyagi (Japan), a od 2016. je i član žirija na Sobolevsky International Piano Competition. Objavljuje svoju prvu knjigu *Play Rachmaninov* (Alpha-beta-books, 2016.).

Suradnja s Goranom Končarom započela je 2007. godine prigodom gostovanja Zagrebačkog kvarteta u Japanu, da bi se nastavila 2008. njegovim gostovanjem u Zagrebu i nastupom sa Simfonijskim orkestrom HRT-a, te nastavila ovogodišnjim zajedničkim koncertom u Tokyu kada se rodila ideja o projektu integralnih izvedbi Beethovenovih violinskih sonata u Hrvatskoj i Japanu uz istovremeno snimanje i objavljivanje nosača zvuka.